

3 Vattuzen Kerby

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.

IV. ÄRG.

STOCKHOLM, 15 JULI 1915.

Nr 14.

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

utkommer den 1 och 15 i var månad.

Redaktion och Expedition: 6 Lästmakaregatan I
Redaktionstid: onsdag och lördag kl. 1/3—1/4.
Expeditionen öppen vardagar kl. 1—4.
Rikstel. Norr 600. Allm. tel. 147 29.
Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.

Prenumeration genom posten:
Pris för 1915 1 krona. Lösnummer 5 öre.
För utlandet sker prenumeration antingen genom posten eller genom insändande av 1 kr. 75 öre i postanvisning till tidningens expedition.

Till våra prenumeranter.

I likhet med vad som skett under ett par föregående år kommer under sommaren ett nummer av Rösträtt för Kvinnor att indragas. Nästa nummer utkommer den 15 augusti.

Kvinnorna och freden.

Internationellt ha kvinnorna gjort sin första stora insats för fred, en snar och varaktig fred, genom den internationella kvinnokongressen i Haag 28 april—1 maj. Som naturligt är, lades härvid huvudvikten på strävandet att så snart som möjligt få slut på blodsutgjutelsen; för kvinnorna, vilkas djupaste instinkt det alltid är att vårda liv, måste det första kravet rikta sig på åstadkommande av fredsslut hellre i dag än i morgon. Härvidlag ha kvinnorna icke låtit det stanna vid endast opinierandet, utan försökt att gå raka vägen fram för att möjliggöra en medlingsaktion från de neutrala eller för att ävågbringa någon annan utväg till fredsunderhandlingar. I detta syfte resa de två kvinnodelegationerna nu från regering till regering, i detta syfte samlas de i dagarna åter i Holland för att kollationera sina rön och överväga angående nästa steg.

I närvarande ögonblick ser det också ut, som om en snar fred skulle vara det första villkoret för en varaktig fred. Det köpsläende, som nu äger rum angående en del neutrala staters deltagande eller icke deltagande i kriget, med löften från båda parternas sida om avträdande av olika landområden, binder händerna på de krigförande och hindrar dem att vid det kommande fredsslutet tillämpa en på rationella och rättvisa grunder byggd landövertäringspolitik. Även ur denna synpunkt bör man följaktligen ge kvinnornas medlingsaktion sin fulla sympati. I övrigt har kvinnokongressen i Haag

De svenska kvinnornas fredsresolution.

Antagen å 343 platser söndagen den 27 juni.

Vi svenska kvinnor, representerande alla samhällslager och meningstretningar, förena oss med de kvinnor från krigförande och neutrala länder, vilka på kongress i Haag den 28 april—1 maj enigt protesterat mot krigets oförnuft och fälor, mot dess hänsynslösa offerande av människoliv och mot dess skövling av kulturvärden, som generationers strävan gjort till mänsklighetens gemensamma egendom. Vi stå eniga med dem i medkänsla för alla, som på skilda håll kämpa och lida för sitt fosterland och på skilda sätt ha att bära de tunga bördor kriget pålägger.

Vi instämna med dem i fördran, att det göres slut på blodsutgjutelsen genom en fred, som bygges på rättfärdighetens grund, icke på erövringens, och som blir inledning till ett rättsförhållande mellan staterna, som möjliggör en fredlig lösning av alla mellanfolkliga tvister.

Tillsammans med dem uttala vi vår övertygelse, att kvinnornas växande inflytande på samhällslivet innebär en ny förhoppning om bestående fred.

I anslutning till Haagkongressens uppmaning till neutrala länders regeringar att gemensamt erbjuda medling i den pågående striden rikta vi härmed till vår regering — tacksamt erkännande den neutralitetspolitik, som hittills åt vårt land bevarat en ställning utanför striden — en vördsam och enträgen anhållan, att den måtte överväga, genom vilka mått och steg vårt land kan verksamt delta i arbetet för att ernå en rättfärdig och varaktig fred.

anslutit sig till alla de viktigaste av de garantier för en varaktig fred, som den vederhäftiga fredsdiskussionen hittills samlat sig om, och har, som naturligt är, därtill fogat även det särskilda kravet på kvinnornas fulla medborgarrätt. Även detta kan vara och bör vara en verksamt fredsgaranti; må kvinnorna härvidlag aldrig glömma sitt oerhörda ansvar, aldrig glömma, att fosterlandskärleken i dess högsta form består i att även det egna landet sätter hänsynen till vad som är rätt framför hänsynen till egen fördel och egen makt.

De svenska kvinnorna ha uttalat sin anslutning till det internationella kvinnokravet genom mötena den 27 juni.

Det är viktigt, att kvinnorna nu göra det mesta och bästa de kunna. Det är viktigt för den institutionella freden, för vars genomförande behövs stödet av en stor och verksamt folkopinion; det är icke mindre viktigt för kvinnorna själva; att handla medför alltid ansvar, och genom ansvar växer man.

De svenska kvinnornas fredssöndag.

Den storslagna karaktär, som präglade kvinnornas fredssöndag, vittnar om att hos Sveriges kvinnor finns en allvarlig fredsvilja, en brinnande önskan att med sin röst bidra till den massopinion, som fordrar ett slut på blodsutgjutelsen. Kvinnorna kunna icke stå som stumma åskådare till världsdramat, när varje minut beyder nya liv som offeras, nytt blod som utgutes. Fredssöndagen var ett uttryck för det ansvar, som även Sveriges kvinnor känna inför det ohyggliga, som timar runt omkring dem. Förberedelsestiden var så kort, endast fjorton dagar, och även tiden måste ju anses som synnerligen olämplig, men trots detta visar slutsumman det imponerande resultatet av 88,784 mötesdeltagare plus 2,472 instämmande från kvinnor, som varit förhindrade att närvara. På de flesta ställen i landet har det varit rösträttskvinnor, som tagit initiativet till anordnandet av mötena, och kanske var Huskvarnamötet det centrum, från vilket medkänslan för de krigförande staterna och entusiasmen för fredens idé utstrålade.

I Stockholm voro sju möten anordnade: i Auditorium, Norra latinlärover-

ket, K. F. U. K., Enskede folkpark, Södra folkparken, Södra läroverket och Värtan. Då Auditorium, som rymmer 1,800 personer genast blev fyllt, måste i all hast ett extra möte anordnas i Norra latinläroverkets aula, och även här måste dörrarna snart stängas för de inströmmande skarorna. I Auditorium fungerade fröken Anna Whitlock som ordförande, och föredraget upplästes av fröken Kerstin Hesselgren. Det var samma föredrag, som upplästes på alla möten i landet, och med kraft betonades däri kvinnornas protest mot blodsutgjutelsen och deras krav på en snar och varaktig fred. "Men", heter det, "kvinnorna ha icke blott en plikt att söka få ett slut på detta krig, de ha också en plikt mot framtiden. Om vi tidigare varit eniga och brinnande för fredens sak, om vi icke lämnat något medel oförsökt att verka för den, då hade måhända världen icke nu varit översvämmad av blod. Så visst som vi tro på att en ny, medveten fredsvilja fötts hos kvinnorna ur världskrigets fälor, så visst måste vi arbeta på att vinna inflytande för den. I den framtida fredens intresse begära vi att bli erkända som medborgare."

Haagdeputationens närvaro gav ökad högtidlighet åt mötet i Auditorium, och det avslöts med Du gamla, du fria. Inalles räknades 5,411 mötesdeltagare i Stockholm, men denna siffra överflyglades av Göteborg, som på tre möten hade att uppvisa icke mindre än 9,200 deltagare. I Slottsskogen höllos två friluftsmöten, det ena med fru Frigga Carlberg som ordförande och uppläsare av föredraget. I Strömstad upplästes föredraget av d:r Selma Lagerlöf, som även föredrog sin stämmingsfulla dikt Margareta Fredkulla.

Över hela landet ha inalles hållits 343 möten, däraf 39 i kyrkor och kapell. De län, som räkna största deltagarantalet, äro Göteborgs och Bohus län med 12,805 deltagare, Gävleborgs län med 7,328, Älvsborgs län med 6,791 och Malmöhus län med 6,555.

Haagkongressens fredsdelegation.

De fyra delegerade från kvinnokongressen i Haag, miss Chrystal Macmillan, madame Ramondt, miss Emily Balch och friherrinnan Ellen Palmstierna återkommo söndagen den 27 juni från sin uppvaktning i Petersburg. Deputationen hade mottagits i audiens hos utrikesministern Sasonov, som under en timmas tid livligt underhöll sig med dess medlemmar. Ett par dagar efter ankomsten till Stockholm avreste deputationen till Amsterdam för att där sammanträffa med den deputation som besökt England, Tyskland, Österrike, Ungern och Italien och gemensamt med denna rådsla om planerna för den närmaste framtiden.

Annonsera i Rösträtt för Kvinnor.

Annonspris 10 öre efter texten, 12 öre å textside pr mm.-höjd, spaltbredd 65 mm. Marginalannons samt annons å bestämd plats 20 öre pr mm. Årsannonser 20 % rabatt, halvårs 10 % rabatt, kvartals 5 % rabatt. För annons till införing 1 eller 2 gånger torde likvid medfölja ordern. Annons bör vara insänd senast 5 dagar före tidningens utgivningsdatum till Rösträtt för Kvinnors expedition, Lästmakaregatan 6, Stockholm. För annonsavdelningen: Rikstel. Norr 600, Allm. tel. 147 29, mellan 9 f. m. och 7 e. m.

LAGERSONS SKOMAGASIN

Jakobsgratan 18 - Fredsgatan 8

Ett uttalande om kvinnorösträtten av hr Karl Staaff.

Söndagen den 27 juni höll härads-hövding Karl Staaff tvänne föredrag i Skåne å platserna Hässleholm och Bökeberg. Södra distriktlogen av godtemplarorden hade å den sistnämnda platsen anordnat en hembygdsgäst, och det var i samband med denna hr Staaff höll sitt föredrag om Valfärdsfrågor för vårt svenska folk. Föredraget bevisades av en folkmassa, uppående till 6 å 7,000 personer, som med spänd uppmärksamhet lyssnade till talaren. Bland de frågor, som ännu väntade på sin lösning, nämnde hr Staaff även kvinnorösträtten och yttrade sig om densamma på följande sätt, sedan han först erinrat om den seger för folkfriheten Danmark nyligen firat:

"Den kvinnliga rösträttens genomförande även hos oss borde icke blott erkännas såsom en plikt emot den nu undanträngda halvdel av landets befolkning, utan skulle jämväl tillföra statslivet nya och värdefulla insatser. Det är icke tomt prat, att de politiskt och socialt intresserade kvinnorna hava något särskilt att säga oss. Jag kan berätta något därom. Man ser i några av huvudstadens tidningar då och då signerade artiklar av vissa kvinnliga publicister. Dessa artiklar handla ofta om orättvisor, begångna mot enskilda eller mot en grupp av människor. De utmärka sig för skarp iakttagelse och ofta flammande harm. De tala sitt eget språk. De äro icke "gjorda", de springa fram ur ett hjärta, som lider med andra. De äro i sällsynt hög grad trovissa, varma och värmande. Då jag läst dem, har jag mången gång tänkt, att de svårligen skulle kunna skrivas av manliga författare, ty de beröra merendels saker, som falla utom den manlige skriftställarens erfarenhet eller intresse.

Men då jag talar om de svenska kvinnornas insatser, fortsatte talaren, låt oss icke glömma, att de velat göra en sådan insats just i dag. Det är ju i dag kvinnornas fredssöndag, den dag då de samla sig till ett uttalande för freden. Av allt vårt hjärta instämma vi, tänker jag, i deras ädla önsknings, i deras brinnande värdjan.

Och då jag tänker på våra svenska kvinnors strävanden i ljusets tjänst och på huru mycket de ytterligare skulle kunna skänka vårt fosterland, om full medborgarrätt bleve dem förunnad, då falla mig i minnet de underbart sköna ord, Björnsterne Björnson i sin stora kantat "Lyset" riktat till kvinnorna som medborgarinnor."

Efter att ha föredragit det antydda stycket ur Björnsons dikt avslutade talaren sitt föredrag med följande ord:

"Ja, förvisso är det en stor valfärdsfråga för vårt folk, att politiska företrädesrättigheter utplånas, att gamla skiljemurar, som verkat söndring och split, falla, att även hos oss folkets vilja och folkets krav komma till sin rätt och att jämväl kvinnorna bli helt och fullt medborgare. Mätte så utan långa och upphetsande strider ske till vårt svenska folks sanna ära och lycka!"

Ny kvinnlig stadsfullmäktig.

Vid av K. M:t anbefalld ny röstsammanräkning för stadsfullmäktigvalet i Eslöv sistlidne december månad har de frisinnades kandidat fröken Emilia Lindkvist, föreståndare för Sveriges offentliga arbetsförmedling därstädes och förutvarande ordförande i F. K. P. R., nu förklarats vald i stället för den ursprungligen valde högerkandidaten.

Fotografier från mötet på Visingsö kunna till ett pris av 20 öre pr st. och 1 kr. för hel sats rekvideras från hr Edw. Andersson, 5 Ö. Storgatan, Jönköping.

A.-B. JOHN V. LÖFGREN & Co

Kungl. Hofleverantör

Rikst. 4 29 Fredsgatan 3, Stockholm. A. T. 50 48

Sveriges äldsta, största o. bäst renommerade specialaffär i

Siden- & Ylle-Klädningsstyger

Prover t. landsorten sändas gratis o. franco.

Ellen Keys hälsning till Internationella kvinnokongressen i Haag.

Som Ellen Keys på svenska skrivna hälsning till kvinnornas fredskongress i Haag genom felaktig översättning därstädes blev alldeles meningslös, har hon anhållit om att här få den införd i dess ursprungliga skick:

Kära systrar från alla land, nu samlade i mänsklighetens namn!

Då jag icke kan vara bland Er, vill jag åtminstone sända Er en hälsning, uttryckande min sympati med Ert företag och de bästa önsknings från mitt, för alla de sins emellan stridande folken blödande hjärta.

Även för Er kvinnor äro de värden höga och heliga dem Ert fäderneslands män i och genom kriget försvara. Men Ni vore ej samlade här för fredens sak, ifall Ni icke ställde *mänskligheten* högre än fäderneslandet. Och detta innebär, att Ni ej medge det egna landets rätt att handla mot folkträten för att försvara eller vinna fördelar åt sig själv.

I bekämpen den nationalistiska lära, som säger: "Då mitt lands väl fordrar det, blir det orätta rätt." I viljen sätta in alla Era krafter för att få till stånd en *statsrättsligt organiserad fred*, emedan Ni sett att den väpnade freden framkallat kriget. Ni vilja folkförsoning i stället för folkhat.

Därför är min innerliga bön till

Er: arbeten, envar inom sitt land, mot den olyckliga villomeningen att patriotismen bjuder oss att godkänna vårt eget lands alla handlingar, att förneka dess del av skuld vid krigsutbrottet och att urskulda dess rättsvidriga handlingar under kriget.

Era utsikter att nå Era ädla mål vila på möjligheten av varje folks ransakan av och domedag över sig själv — i stället för det nuvarande dömandet endast över fienden. Arbeten även därför, att icke varje ogillande från de neutrala landen, som riktas mot Ert eget, uppfattas såsom fiendskap eller skymf.

Lären Era folk förstå, att den vän är den ärligaste, som har mod att visa oss på våra fel och ej endast lovordar våra dygder; ja, att ingen ärlig vänskap består utan en uppriktig självprövning. En försöning mellan folk, liksom mellan individer, måste vila på ömsesidig självkritik, och inga händer kunna utsträckas med den *verkliga* fredens gåva, så länge händerna hårt sluta sig om den nationella egenrättfärdigheten.

Må Ert närmaste mål vara en ändrad folkmening, så väl i fråga om överskattningen av Ert eget folk som underskattandet av fienden. För denna Er första uppgift önskar jag, att Ni må hämta mod och kraft ur det möte, till vilket Ni nu samlats.

Den danska segern firas i Holland.

I senaste numret av Votes for Women ger Martina Kramers en sympatisk skildring av de högtidligheter, varmed Hollands kvinnor firade de danska kvinnornas seger. Holland står själv inför en grundlagsändring och har därför med största intresse följt frågans utveckling i Danmark. Så fort meddelandet om att Danmarks kvinnor blivit tillerkända sin fulla medborgarrätt ingått, anhöll styrelsen för Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt i Holland om audiens hos danske konsulen i Haag, Borregaard, som mycket artigt tog emot de uppvaktande. Dr. Aletta Jacobs, föreningens ordförande, var såsom deltagare i deputationen från fredskongressen förhindrad att närvara, och det blev fru van Balen, som i hennes ställe framförde de holländska kvinnornas hälsning. Fru van Balen uttryckte deras erkänsla för Danmarks regering och Danmarks män, vilkas gård av rättvisa mot kvinnorna inte bara skulle vara till välsignelse för Danmark, utan i dessa tider av mörker visa världen att rättfärdighet ännu gällde något. Å danske konungens och regeringens vägnar framförde konsul Borregaard därefter ett varmt tack till deputationen.

Samma dags afton var ett stort, offentligt möte anordnat, och festsalen var vackert dekorerad i de danska färgerna och i rösträttens vita och gula. Sedan en kör sjungit danska sånger, beslöts att sända telegram till danske kungen, till regeringen och riksdagen. Fröken Martina Kramers framhöll i ett kortare anförande orsakerna, varför Danmarks kvinnor förtjänat sin rösträtt, och hr Marchant talade om vad Hollands politici hade att lära av sina danska kolleger. Hr Buntsen, en dansk journalist, bosatt i Holland, framförde på holländska sina landsmäns tack, vilket livligt uppskattades av de närvarande. Till slut upplästes det brev, fyllt av varma välönskningar och entusiasm över rättvisans seger, som från Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt i Holland sändes till de två danska rösträttsföreningarna.

För och mot i engelska regeringen.

För svenska rösträttskvinnor kan det ha sitt intresse att se, hur den nya engelska koalitionsministären ställer sig till kvinnorösträtten, jämförd med den förra liberala regeringen. I den sistnämnda fanns en majoritet av fyra ledamöter, som voro för kvinnorösträtten; den nya regeringen räknar en mindre. En allvarlig förlust har blivit kvinnorna tillfogad genom att lord Haldane utträtt ur ministären, men i ersättning ha de att räkna med lord Selborne, som är en varm anhängare av kvinnorösträtten, likaså mr Arthur Balfour. Mr Henderson, arbetarepartiets ledare, utgör ett tillskott av kraft, men lord Curzon, som är ordförande i en förening mot kvinnans rösträtt, blir en stöttesten i deras väg. I sin helhet ställa sig medlemmarna av den nya ministären sålunda:

För kvinnans politiska rösträtt: sir Edward Grey, sir John Simon, sir S. Buckmaster, lord Crewe, mr Lloyd George, mr Birrell, mr McKinnon Wood, mr Runciman, mr A. Henderson, lord Selborne, mr Balfour och mr Bonar Law.

Mot kvinnans politiska rösträtt: mr Asquith, lord Lansdowne, lord Curzon, mr McKenna, mr Austen Chamberlain, mr Walter Long, mr Churchill, mr Harcourt och sir E. Carson.

Oviss: lord Kitchener.

tades av de närvarande. Till slut upplästes det brev, fyllt av varma välönskningar och entusiasm över rättvisans seger, som från Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt i Holland sändes till de två danska rösträttsföreningarna.

Läkemedel för
in Edra klädning
ar & kappor hos
os och Ni blir
belånen.

Örgryte Kemiska
Ivått- och färgeri Aktieföretag Göteborg

RING

ANTON BRODÉNS JURIDISKA BYRÅ

Allm. Telefon 201 68

68 VÄSTERLÄNGGATAN 68, STOCKHOLM.

Rikstelefon 144 68.

Utför alla Juridiska o. PRIVAT-DETEKTIVA uppdrag diskret, fort och billigt.

47
Västerlånggatan
(f. d. Barnängens lokal).
ASTRID SÖDERQUIST
KAPPAFFÄR
1 Klass Damskrädderi.
Alltid väl sorterat lager i fördelaktiga prislägen.
Specialité:
J. A. WETTERGRENS FABRIKATER.

Skolvärldspolemiken ur föräldrasynpunkt.

Föräldrar och målsmän till eleverna vid en viss stads samtliga elementarläroverk för gossar tillfrågades en gång, vilken tid de skulle föredraga för skolans dagliga öppnande. Cirkuläret framställde tre olika klockslag att välja emellan. Omröstningen gav till resultat, att hemmens intressen befordrades högst väsentligt.

Nu till dags ha föräldrar onekligen förutsättningar att i någon mån kunna bedöma även uppfostringsfrågor av djupare art, då de själva rätt allmänt erhållit vad man kallar uppfostran. Om föräldrar blivit tillfrågade, huruvida de för sina söner under elementarutbildningstiden önskade uteslutande manliga kraftverkare eller därjämte något kvinnligt inflytande hela vägen, så kanske omröstningen resulterat i önskan att även här pröva en ny regim. Kanske skulle just den kunna föra fram till mål, dem man hittills inte hållit i sikte tillräckligt skarpt.

Om skolan med sina högre medel har till mål att bereda gossen för viss position i livet, har den ju i alla fall föräldrarna det arbetet gemensamt, att hos honom söka utbilda en god karaktär och ideell livsuppfattning, vilket mål ur nationalsynpunkt torde vara värt lika mycket som träningen för karriären. Och vid arbetet för detta mål kunde en både moraliskt och yrkessynpunkt "förstklassig" kvinnlig lektor eller adjunkt tänkas taga vara på vissa anlag eller annars motarbeta särskilda andra, för vilka manliga lärare kanske äga mindre skarpt blick. Att andra kvinnliga akademici än de allra yppersta skulle segra i konkurrensen om plats, kan ej förutsättas.

Alla läroverkslärare, dem undertecknad kom i beröring med under loppet av de cirka 15 år, mina söner frekventerade läroverk, visade sig resonliga och tillmötesgående. En och annan lade i dagen ett finkänsligt hänsynstagande till disciplinindividualitet, som fröjdade och ingav största tilltro till uppfostringsförmågan.

Inte i första taget spanar man upp en kår, som har att framvisa gedignare representanter för själsadel än läroverkslärarnas.

Det fanns emellertid ett par lärare, som genom sitt mera än rimligt svåra humör utgjorde några klassers fasa, liksom det fanns en, som skattade så hårt åt ett visst begär, att lektioner ibland måste inställas på grund av "sjukdom". Dock var denne Bacchidyrkare så avhållen, att gossarna alltid funno ursäkter för hans svaghet. Men att gossarna, och genom dem föräldrarna, ganska hårt pressades av svårigheten, för att icke säga omöjligheten, att erhålla betyg i de humörsjukas ämnen, det är absolut visst. Emellertid klarades till sist på visst sätt den trassliga härvan. En av sönerna kom hem en dag och utbröt med tårfull röst: "Nu ska jag aldrig mera vara ursinnig på doktor X. — han har kräfta i magen! Så som han plågas, kan han inte vara annat än omöjlig." Doktor X. blev inte ljuvligare för denna upptäckts skull, men gossarnas medkänsla hindrade dem att förbittras.

A. P. ANDERSSONS MÖBELAFFÄR

STOCKHOLM

Gamla Kungsholmsbrogatan 26

(andra huset från Drottninggatan)

Stort lager af finare och enklare

MÖBLER

i ek, mahogny, valnöt samt andra träslag äfven målade, till billigaste priser.

Allm. Tel. 11410 Riks Tel. 65 05

Den andre omnämnde hamnade på vårdanstalt för övernervösa.

Mer ingripande och för livet ödesdigrare syntes det, att vissa lärare, själva på andra sidan gott och ont, icke gjorde sig mödan att behålla den personliga avgörelsen för sig själva, utan — ehuru icke kristendomslärare — vid tillfälle revo ned på kristliga begrepp. "Vi ska' inte tro det och inte det, har doktorn sagt", hörde man ofta nog sönerna upprepa. De flesta föräldrar skulle sannolikt varit tacksamast, om ingen lärare opåkallad kastat tvivlets brand i unga själar. Å andra sidan hade en kristendomslärare en så ohyggligt systematisk undervisningsmetod, att gossarna t. o. m. ritade upp ett slags kartblad — med vägar och etapper — fram till himmelrik. Hur unga de voro, reagerade förnuftet mot att tron på den allestädes närvarande på detta sätt kaponerades.

Dessa små anföranden ha blivit gjorda uteslutande för att fastslå: vi äro ju människor allesammans.

Herrar lärare tyckas så tvärsäkra om egen tillräcklighet som uppfostrare, att de med händer och fötter avvärja intrång på ett gebit, där de av ålder varit ensamma om makten. Och detta är rätt naturligt. Vem söker inte mot inkräktare säkra sig sitt eget arbetsområde så gott han kan. Men då får också detta vara detta: jag behöver mitt arbete, som jag tror mig sköta bra och jag vill behålla det i fred. Det vore rent spel. Men samma tvärsäkerhet med betoning av att kvinnan inte behövs, inte duger, är någonting annat.

Föräldrar bli allt en smula undersamma ibland om hur det på sina håll kan stå till med den maskulina tillräckligheten i uppfostringsväg. Som nu exempelvis "Barbarskogens" illustrationer till nutida intelligensgrupper, vilka tvivel kunna ej de väcka? "Beträffande skildringens detaljer, kan jag endast försäkra, att de äro livets och erfarenhetens, att jag alltså varken förfulat eller förskönat", säger författaren själv i företalet till 5:te upplagan (1908).

Lektor Lunde, hrr Nylén, Winterblad, Mattson och vad de nu heta, dessa herremän, som tillsammans utgöra en redaktionspersonal, föra en konversation, vars råhet med nöd lär kunna överträffas. Där är ju Hall, den unge idealisten, som utgör ljuspunkten i denna mörksens tavla, men han räcker inte till att försona oss med Lundes gelikar. Eller hur vittna vissa "Skildringar ur svenska nationens liv" (1911)? Männe man på bokens 422 sidor möter en anständig människa? Eller denna serie svenska militärbaroner, dasta Silfverstååhlar, den fysiska styrkans personifikation med rätt dunkla aningar om andra livsvärden än sådana, som komma lekamen till godo?

Om nu dessa vittnande rangförfattare skola anses omdömesgilla och det alltså på maskulina sidan, bredvid allt det utomordentligt förtjänstfulla och tilltalande, som vi mödrar ofta lära känna och skatta, i alla fall förekommer andligen sett brutala manliga fysionomier och gott om sådana — med ursprunglig elementarbildning! — kan det då inte sättas i fråga, att någonting väsentligt fattas i den grundläggande bildningen? Den, som hunnit

förbi illusionernas luftslottsrader, har kommit ut på vidderna genom delvis förtvivlat trista erfarenheter. Kanske kunde gossar — även från moraliskt slappa hem med undermåliga mödrar — tack vare någon kvinnlig ämneslärares "psyke", komma att bära med sig ut i livet en fond av aktning för kvinnan, varigenom den egna värdigheten och lyckan i världen bättre tryggades än med nuvarande system.

Men så är det ju det "känslobetnade" omdömet å feminint håll, som är så mal à propos i viktiga frågor. "Där var 9 damer med Brinkman", sade Tegnér en gång om ett sällskap, han bevistade. Att träffa på en Brinkman bland hrr lärare hör inte till det otänkbara ens i våra dar. Hur känslotänka inte pebersvennerna på var mötande glättig eller vänlig flicka och änka som på franktirörer, hotande deras liv!

"Ur mina minnen och ur gamla papper" (O. Ahnfelt 1907), är en rekapitulation, som skulle kunna kallas kuriös, i det att varje spår av kvinnligt inflytande eller verkande omsorgsfullt avlägsnats. Man är ju dock van vid gamla föregångares skrupulösa fruktan för att låta om något feminint ingenium. Med undantag av att författaren som litet barn står vid sin mors knän under en flyttningsresa, förekommer i den lärdes minnen ingenting att hänföra till någon kvinna. Prosten den och den har fått sin teologie doktorshatt där och där, en pastoral personlighet, "härlig med sina stora blå ögon". Professorn den och den, "en av Lunds härligaste, ädlaste män", skänker åt fruarnas prostinnor "underrättelser om hushållsdjurens vård och skötsel att rådfråga när något tager vid kor, kalvar, lamm och grisar". Till och med den ekonomiska förmågan hos en präst med 21 barn prisas storligen, men inte ett ord förråder, att modern till dessa 21 barn, efter alla förnuftiga begrepp, måste satt in åtminstone lika mycken kraft i det strävsamma familjelivet som hr kyrkoherden.

Ingen av 1830—70-talens hustrur hade fått taga någon akademisk examen eller utföra arbete "för staten", annat än möjligen inom folkskolan, ingen utgivit avhandlingar för förvärvande av grad. Hade de inte ärvt förmögenhet, så ägde de inte ett kronans kopparöre, de kunde kalla för sitt. Allt hade maken "givit" dem: samhällsställningen som levebrödet. Därför föreföll det så naturligt, att för mannen fanns biblioteket, salarna, befordringen, inkomsten

Dödens udd.

Besegrad, inte av sina motgångar men av ihållande svält, alltför tunna kläder i kylan och trasiga skor, var Leda Leman förd till sjukhuset, där det genast från början blev klart, att hon inte hade många dagar kvar av sitt sorgliga liv. Den stora salen hon hamnat i med den långa raden av bäddar, i vilka lågo tyst lidande människor med främmande ansikten och öden, föreföll henne, den som så mycket annat, som en dröm. Och hennes tankar voro som bittra droppar, som oavbrutet föllo i en redan förut till randen bräddad bägere.

— Jag skall dö, tänkte hon — och jag skall aldrig få veta vad det vill säga att inte vara ensam. Intet har jag att få med mig, intet ord, i vilket mitt hjärta kan finna vila, intet minne, mot vilket mitt leende skyndar tillbaka över tider och världar och oändligheter, intet barns blick skall likt en blommas doft göra mig färden mindre tung och bitter.

Jag skall dö, och det enda jag vet av är sorgen, ensamheten, besvikelsen, ödsligheten. Ingen skall i sin famn ännu en sista kort sekund söka hålla mig tillbaka, när jag dröjande, frysande, svag och hjälplös går över gränsen in i det okända.

Redan som från en annan värld ljuder mitt hjärtas allt ångestfullare rop. Ingen

Reflexioner.

Huskvarnamötet var slut. Bakom lågo dagar, som varit så odelat angenäma och som givit så mycket. — Man hade träffat gamla vänner och forna arbetskamrater, knutit nya förbindelser, som lovade gott utbyte, fått se och tala vid kvinnor, vilka man på avstånd länge hållit av och beundrat och, icke minst, man hade fått höra så många präktiga anföranden av kvinnor — kvinnor, som trots sina kunskaper, sina rika erfarenheter och stora gåvor ändå icke anses värdiga att kallas medborgare.

Tåget ångade hemåt mot allt arbete som väntade, men tröttheten var helt besegrad av det nya livsmod, som mötet givit. — En skugga fanns dock, och den skymde ofta ljuspunkterna, som minnets spegel nu återgävo. Det var diskussionen angående föreningsarbetet. Varför skulle alla dessa kvinnor, med sina duktiga ledare, ha även penningbrist att strida emot? Det är upplysning, som behöves, det veta vi alla. Vi måste ha föredrag, sammankomster, litteratur m. m., men till allt detta fattas tillräckliga medel. Bitterheten steg vid tanken på, att det skall finnas så många kvinnor som, då det gäller rösträttsfrågan, ej förstär penningens makt. Och de andra — fåtalet — ja, de kunna icke ensamma fylla vad som brister.

Äro då alla kvinnor fattiga? — Tidningarr! ljöd det i korridoren. Jag grep efter ett exemplar och började läsa. Från ett referat över mötesförhandlingarna gled blicken till nästa spalt, till en rubrik som började såhär: "De högst beskattade i — — —" Det första namnet var en kvinnas, och hennes årsinkomst angavs i ett högt 6-siffrigt tal. Var det ett svar på min tysta fråga? Det kom flere efter henne — jag räknade till 11. Slutsiffran för dessa blev 3,528,000 kronor — — —

Känna vi oss inte övertygade om att det är upplysning, som behöves? Först och främst bland dem, som kunna hjälpa oss och som ännu synas ha så föga aning om den makt de besitta.

Låt oss icke ett ögonblick tvivla på deras vilja, utan söka medverka till, att de i detta fall få "full synskärpa".

X.

och äran. För hustrun köket, vardagsluften, släpet och glömskan.

Den politiska satsen att varje avgränsat parti förr eller senare blir inkarnationen av kollektiv egoism, kan med lika sanning tillämpas på den studerade mannen, som mognat under de forna principerna för könens uppfostran.

Nu råder ny askådning, och tillsammans med den passar i åtskilliga för-

svarar — ingen har något att svara. Döden är som en dörr, som längtar att sluta sig bakom mig.

Solljuset, som faller in där borta genom fönstret — också det skall inom kort vara mig främmande.

Och all den underbara vårens grönska och blom jag återser därute i sjukhusparken varje dag man på samma bestämda timme låter mig vara uppe, och jag, sittande vid fönstret, söker mätta mina hungeriga ögon med prakten utanför, skall snart inte vara mig orsak till så oändlig glädje att jag skulle kunna gråta av tacksamhet.

Inte är jag rädd att dö — jag är inte rädd för någonting.

Men mitt hjärta är som det vore bränt i frätande syra — av all smärta och ångest och vämjelse i livet — allt som varit och är och skall vara — alla outrannsakliga syften, som länkats ihop till ett öde, som är mitt och dock icke mitt.

Vem är jag — vad är jag — vart går jag?

En dröm är det, allt, allt, allt — och nu lider det mot morgonen, när verkligheten framträder som en tavla, från vilken man drar undan ett förhänge.

Nu började hennes tankar förvirras, veko undan och sjönko i bottenlösa djup, ur vilka hon aldrig mer skulle förmå hämta dem upp. När sköterskan kom in, satt hon upprätt i sängen med det vita, upprörda och

Advokattfirman ÅBERBERG och SCHRÖDER
Luntmakargatan 7 (hörnet av Kungsg.) Stockholm.

FAMILJERÄTT

(Arvs- och Aktenskapstvister, Boskillnader Testamenten) samt övriga juridiska uppdrag.
FERM EXPEDITION. MODERAT ARVODE.

En bok om en själs frigörelse.

ELLEN LANDQUIST: *Suzanne*. 184 sid. Pris kr. 2:25.

Alltifrån Heloises brev till Abelard ha bikterna, i vilka kvinnorna sökt lägga fram det innersta i sin själ, sin sönderslitenhet och på samma gång sin okuvliga längtan efter helhet och harmoni i tillvaron, blivit mottagna med mer ovilja än förståelse, icke blott av männen utan även av kvinnorna själva. Jag vet icke om den lilla bok det här är fråga om skall möta övervägande kyla från det håll, där den borde väcka sympati och varm medkänsla. Ha vi kvinnor icke blivit mildare, mindre hårda i våra domar över varandra, sedan den kvinnliga solidaritetskänslan föddes med möjligheten till kamratskap i gemensamt arbete för ett gemensamt mål? Ha vi icke lidit tillräckligt, de flesta av oss, för att ha förvärvat förmågan att känna igen ett smärtans rop?

Ellen Landquists Suzanne är ett sådant smärtans rop. Den vädjar, utan att medvetet söka göra så, direkt till vår medkänsla, till vår djupaste kvinnliga instinkt. Lilla syster, ville man säga till Suzanne, du skall icke tro, att du är så ensam och övergiven, som du känner dig. Se, vi alla ha kämpat ut en kamp för vår själs frälsning ur bojer, som vår natur och yttre omständigheter smitt den i, och även om vi icke alla haft att vandra samma mörka stigar, även om för somliga av oss vägen jämnats mer än för dig, så ha även vi med blod och tårar köpt det lilla grand levnadsvishet och levnadsmod, som vi förvärvat. Därför är du som en av oss, tag vår hand, modiga lilla vän, och se dig omkring i din krets av systrar.

Suzanne är historien om en liten upp- salastudentiska, uppuren och firad mer än de flesta. Hon är känd som en flirt, som den gladaste bland de glada. Hon

äldrars tycke huvudsakligen manlig lärarstab vid läroverken, men torde dessa, utan men för det nationella framåtgåendet, kunna assimilera ett och annat av det allra yppersta, som möjligen skulle tillföras dem från — låt oss säga — modersrepresentanter.

Mor.

i döden allt genomskinligare ansiktet vänt mot den nedgående solen, vars sista bleka ljus föll in genom fönstret. — Stackare, tänkte sköterskan — hon har visst ingen enda, som ser till sig. Och hon flyttade ett glas med blommor över till bordet bredvid sängen.

Men hisnande som en spillra, som av vågorna kastas i höjden och blir hängande där, liksom andlös ett ögonblick, innan den åter försvinner i djupet, så tyckte Leda Leman att hon plötsligt som i en syn såg det förflytna öppna sig som en avgrund på hennes ena sida och det kommande som en på den andra, och i den förra försvann, hastigt virvlande, allt som varit och var, hela hennes liv med dess mörker och möda, hon själv och allt. En sekund befann hon sig, yr och förvirrad, i det klara ljuset på höjden mellan två ögonblick — därefter störtade hon åter i djupet.

Allt flöt och flöt.

*
"Och väl veta de som leva, att de måste dö, men de döda veta alls intet, och de hava ingen vinning mera att vänta, utan deras äminnelse är förgäten.

Både deras kärlek och deras hat och deras avund har redan nått sin ände, och aldrig någonsin få de mera någon del i vad som händer under solen."

Ragnhild Prim.

är som en vacker blomma, och över allt, där det är fest, måste hon vara med.

Men den lilla studentskan bär inom sig en värld, dit leken och den lätta flirten icke nå. — Gode Gud, jag ber dig, ge mig något, för vilket jag kan leva, eller låt mig dö, så uttrycker Suzanne sin smärta över tillvaron. Man skall kanske säga, att det är äkta kvinnligt att vara så famlande, att man icke ens har de grova yttre konturerna för sin tillvaro klara. Det är möjligt, att en sådan invändning är riktig, men den som gör den har glömt, att kvinnans ställning till världen är en helt annan än mannens. Han har utan tvivel samma svårighet som hon att få ut syntesen av livet, men han tvingas bestämma från början, vilken levnadsbana han skall välja, och så forma de yttre förhållandena hans personlighet. Att denna omformning utifrån icke alltid blir till hans fromma, veta vi mer än väl, som se resultatet.

Men för kvinnorna ställer sig saken annorlunda. De ha svårare att mekanisera sin själ, mekaniken gnisslar, och förstörda nerver blir alltför ofta följden, om de göra grovt våld på sin natur. Där är också alltid kärleken, som griper in i deras tillvaro på ett helt annat sätt än i mannens. Den blir den stora stötestenen i vägen, som de måste fram över, och som de stundom stupar på. Så går det med Suzanne, men djupare än erotiken ligger hos henne oron för livet, rädslan, som stegras till ångest och kval, att alla hennes misstag, all hennes svaghet skall ställa sig som en mur i vägen för det idéernas mål, som är hennes innersta längtan. Det är Psykes vandring på nytt, men Eros möter henne icke som en gud längre, utan som en demon, den det gäller att bekämpa. De levande punkter i livet, som utstrålade makt och värme, voro för Suzanne bl. a. vänskapen. Den lilla bokens vackraste sidor äro ägnade denna känsla, och jag kan icke neka mig nöjet att citera ett kapitelslut, ett samtal mellan Suzanne och hennes goda vän Andrea, som nyligen gift sig med sin barndomsvän Gordon, men som haft ett övergående tycke för en annan man.

— Säg mig, varför skriver du till Gordon, när du själv reser i morgon? (Det är Suzanne, som talar till Andrea.)

— Jag tror han blir glad — han kommer ut på morgonen, där ligger ett brev i lådan från mig, och jag kommer på kvällen.

— Jag undrar om du blir ond, om jag frågar dig om en sak?

— Jag tror inte du kan göra mig ond.

— Men det är närgånget.

— Jag tror inte du kan vara närgånget.

— Säg, älskar du honom?

— Vem?

— Gordon.

— Skall man inte det med sin man? Från ett angränsande rum hördes det låtta ljudet av en biljards kulan.

— Jag minns, där var någon vi beundrade bägge två.

— Den som vill bli lycklig måste lära sig älska främst det han har.

— Ja, sade Suzanne, om det går.

— Går icke allt, som man riktigt vill?

— Dina förhållanden äro så lyckliga, André!

— Ja, jag vet.

— Så är det borta då — alldeles?

— Nej, kära, jag äger det.

— Vad?

Andrea log.

— Det jag känt, sade hon.

Det skall vara en kvinna för att på ett så osökt sätt förstå att uttrycka den samlade skatt, som en känsla kan vara för själen. Ett kapital, som ingen kan ta ifrån en, därför att man vunnit det åt sig själv, vänt till välsignelse, vad som ursprungligen var en bitter erfarenhet. Det är ur sådana si-

Arbetet ute i landet.

Arvika F. K. P. R. anordnade den 8 juni en utfärd till sjöss, som vann stor anslutning, och som blir ett av sommarens angenämare minnen. Ett 60-tal medlemmar och utomstående foro i motorbåtar till ön Skagern i den för sin skönhet bekanta Glavs-fjorden. Vid Segelsällskapets sjöhydda, belägen högt uppe på bergskränet, varifrån man har den mest storslagna utsikt, tillbringades några oförgätliga timmar. Sedan kaffe intagits, berättade fru Lydia Matson-Sager om Grundlagsdagen i Danmark och om de festliga dagarna i Huskvarna och Jönköping. I den vackra kvällen lyssnades det med andakt, och fastän det endast var en berättelse, grepos åhörarna tydligen av samma högtidliga stämning, som häskade på sommarmötet. Efter föredraget vidtog det angenämaste samkväm med omväxlande tal, sång och musik. 18 nya medlemmar, både äldre och yngre, anmälde sig, och när man över de stilla vattnen återvände till staden, var det allmän och stor tillfredsställelse med F. K. P. R:s lyckade "sjömanöver".

Avesta-Krylbo F. K. P. R. hade anordnat ett möte i Avesta den 3 juli, då föreningens ordförande fru Erika Falkman höll ett mycket intressant och medryckande föredrag över ämnet Kvinnorösträtten och samhällslivet. Föredraget hördes med spänd uppmärksamhet och avtackades med en hjärtlig applåd. Programmet utfylldes av musik och deklamation. Efteråt vidtog kaffedrickning och ett livligt samkväm. Ett tiotal nya medlemmar ingingo i föreningen.

Bomhus F. K. P. R. har under året haft två sammanträden. Vid det första, som hölls i februari, framfördes först föreningens tack till dess avgångna ordförande fröken Elisabeth Nyström. Därefter behandlades en del föreningsangelägenheter. Fröken Karin Boman, som i fröken Nyströms ställe valts till ordförande, lämnade därefter en med stort intresse åhörd redogörelse för centralstyrelsemötet. Sammanträdet, som anordnats i form av samkväm och var talrikt besökt, avslöts med deklamation och musik. På sammanträdet den 7 juni beslöt föreningen att sända representant till Huskvarnamötet. Det vilande stad-geändringsförslaget godkändes, och full och tacksam ansvarsfrihet beviljades centralstyrelsen. I korthet redogjorde därefter ordföranden för fredsörelsens viktigaste data och institutioner och i samband därmed för det huvudsakligaste av Haagkongressens resolutioner. Av Bomhus' närmaste granne, Gävle F. K. P. R., inbjöds föreningen i maj till samkväm. Kvällen blev särdeles angenäm och den visade vänligheten uppskattades av alla närvarande.

Förordnande som provinsialläkare

har hittills varit kvinnorna förmenat. Emellertid ser det ut som om även denna väg snart skulle öppnas. Med kand. Elin Odencrants har nämligen erhållit förordnande som extra provinsialläkare i Kinna, Västergötland, och det är första gången en dylik plats innehas av en kvinna.

Amerikanska summor.

Den kommitté, som leder agitationsarbetet för kampanjstaterna i Amerika, anordnade den 8 maj å hotell Astor i New York den största bankett, som någonsin hållits i rösträttskretsar. Inom mindre än en halv timma hade 50,000 dollars insamlats, vilket översteg även de djärvastes förväntningar, ty 35,000 dollars hade varit tillräckligt för att betäcka kostnaderna för agitationsarbetet. New York World skriver att den festliga tillställningen i alla avseenden var en succés. Hotell Astors stora sal var fylld så långt utrymmet räckte och även i korridorerna blev man tvungen att placera bord. Mrs Chapman Catt var själv närvarande med mrs Whitman, guvernörens hustru på sin högra sida, och besvarade leende sina rösträttskamraters entusiastiska välkomsthälsningar. Bland talarna märktes dr Anna Shaw och den kände engelske dramaturgen och skådespelaren Granville Barker.

dor i Suzanne, som man väntar sig att det skall växa fram, som Ellen Landquist utan tvivel kommer att ge oss.

Elisabeth Krey.

Barnmorskan
Karin Kindvall
Roslagsgatan 20, Stockholm.
Emottager patienter i sitt hem. Trevliga enskilda rum med elektr. ljus. God omsorgsfull vård.
Rikstel. Vasa 464. Allm. Tel. 22445.

Babylåda à 5 kr.

Innehållande 2 omgångar = 12 st. välsydda plagg för den nyfödde.

Maria Edgrens Vitvaruaffär
UMEÅ.

O. F. Nordströms

A. T. 11806 DAMSKRÄDDERI A. T. 11806
47 Westerlånggatan 47, 2 tr.

Modernt snitt! Snabbt utförande! Billigaste priser

Husvarna

Från Ystad till Haparanda användes

YVY-TVÅL

Säljes i varje välsorterad Parfym- och Herr-ekiperingsaffär för 50 öre styck.

Österlin & Wrikkssons Kem. Tekniska Fabrik
YSTAD.

Louise Blomberg

TVÅL- & PARFYMHANDEL

39 Vesterlånggatan 39

REKOMMENDERAS

Allm. Tel. 2817.

Kammar, Borstar, Svamp m. m.

PENSIONATET

Hamntorget 3 (vid Ängfärgestationen)

HELSINGBORG

Rekommenderas abonnenter och resande.
Tel. 10 53.

A. M. PETERSON

S:t Paulsgatan 2 B, Allm. Tel. 30114

Försäljer och reparerar KAPPAR och PARAPLYER

Renovering av Galanteri- och Konstarbeten av Ben, Sköldpadd och Pärlor m. m.

Välgjort arbete garanteras.

För resande att beakta!

Lööfs hotell ARVIKA rekommenderas!

DAMER! SEN HIT!

Fru Ostman-Kaldén öppnar den 1:sta Sept. i sitt hem, Frejg. 21, III tr., tillklippnings- och avprovningsbyrå för allt vad till barn- och damkläder hörer. För damer som vilja se sina kläder själva eller som använda sig av hemömskor bör byrån bli till verklig nytta. Byrån är öppen alla dagar med undantag av Lörd. från 10 f. m. till 3 e. m., dessutom Tisd. och Fred. mellan 7-9 e. m. Vidare upplysningar pr Telefon Allm. 10131.

HERMAN HÅKANSON

FÄRG- & KEMIKALIE-AFFÄRER

Bikstel. 9649.

9 Gref-Thuregatan 9

Allm. tel. 9649.

REKOMMENDERAS. Medlemmar af F. K. P. R. erhålla rabatt.

Söders "English School"

Tjärhovsgatan 5. Allm. Tel. Söder 62 86.

Engelska lektioner o. översättningar.

ANNIE I. SCOTT.

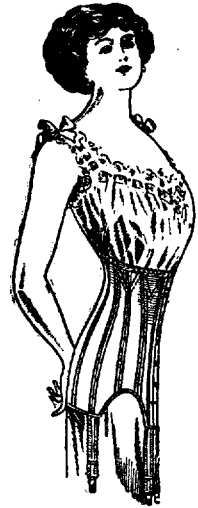
VAR OCH HUR?

Grevturegatan 24 B
RÅDFRÅGNINGSBYRÅ
Affärsförmedlingar, uthyrningar m. m.
Juridiskt biträde lämnas.

R. T. 12680. Anna M. Rettig A. T. 18154.

Platssökande.

Hos snäll, äldre dam i stad eller på landet söker bildad, musik. frunt. plats att delta i lättare göromål, läsa högt och föredra musik. Svar till »Mot fritt vivre» Gefle p. r.

Höfthållare N:r III.

Fransk batist.
Alla färger.
Fyra strumpeband.

BUTTERICKS MÖNSTERAFFÄR

A.-B. MARIUS HARTZ

Drottninggatan 57

Rikstel. 1726.

Allm. Tel. 1410.

Skånska Handskmagasinet

Etablerad 1819

42 JÄRNTORGS GATAN 42

Allm. Tel. 14163

Välsorteradt lager av in- och utländska Handskar och Vantar.
Parfym och herrekiperingsartiklar m. m.
Medlemmar i F. K. P. R. erhålla rabatt.

Syster Astrids spädbarnshem

öppnat i Råsunda, Stockholmsvägen 22. Även kläna barn mottages till god, sakkunnig vård. Referenser Prof. E. Alin. Förfrågningar. Allm. Tel. Råsunda 361.

JACOBSONS VÄLKÄNDA

● TAPISSERI-AFFÄR ●

24 B Grevturegatan, vid Tattersall.
10 % RABATT — I VAROR — FRITT VAL.

A. WAHLGREN

SLAKTERI & CHARKUTERI

15 B Nybrogatan 15 B

Riks 3054.

Allm. 8880 & 23052

FILIAL:

17 Storgatan 17

CHARKUTERI

Riks 8194

Allm. 8865

Till landsorten ferm expedition.